

Handläggare
Susanne Edner
Telefon: 08-50833639

Till
Utbildningsnämnden
2024-09-26

Motion om ett utvecklat värderingsarbete i skolan

Remiss från kommunstyrelsen, KS 2024/609

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat motionen ”Om ett utvecklat värderingsarbete i skolan” av Jan Jönsson (L) till utbildningsnämnden för yttrande. Enligt motionen bör staden ta fram ett koncept för värderingsarbete i förskolan och skolan som bemöter destruktiva mansnormer i samhället och på sociala medier.

Utbildningsförvaltningen har flera pågående och planerade kompetenshöjningsinsatser inom de områden som skrivelsen berör, såväl breda som riktade till olika yrkesgrupper. I handlingsplanen ”*Våga fråga, lyssna och agera*” framgår det att varje rektor och skola ansvarar för att implementera strukturerade universella våldspreventiva program med fokus på män, pojkar och maskulinitetsfrågor. Uppdraget gäller mellan 2021–2025. Varje rektor har mandat att besluta om att organisera sin skola utifrån det verksamheten är i behov av. Behovet kan se olika ut på olika skolor och i olika områden och därför behöver formerna för att arbeta med värdegrundsfrågor och våldsprevention variera.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Med hänsyn till remisstiden krävs omedelbar justering.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat motionen ”Om ett utvecklat värderingsarbete i skolan” av Jan Jönsson (L) till

utbildningsnämnden för yttrande. Enligt motionen bör staden ta fram ett koncept för värderingsarbete i förskolan och skolan som bemöter destruktiva mansnormer i samhället och på sociala medier.

I motionen beskrivs att det är män som står för en stor del av det våld som utövas i samhället och att det baseras på värderingar och normer som förknippas med manlighet och manlig status med våld. Motionären menar att den destruktiva synen på manlighet är en av flera pusselbitar för att förstå gängkulturen.

I motionen beskrivs det att flertalet förskollärare, lärare och annan skolpersonal aldrig fått någon utbildning i hur destruktiva värderingar hos elever ska bemötas, trots att läroplanerna för samtliga skolformer föreskriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 17 september 2024. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 18 september 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

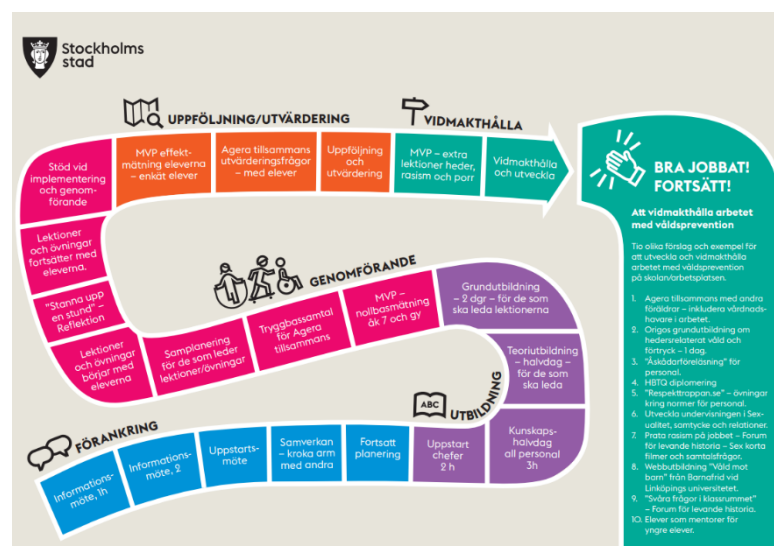
Utbildningsförvaltningen vill inledningsvis betona vikten av att all personal inom grund och gymnasieskolan har ett viktigt uppdrag att motverka stereotyperna könsroller för att aktivt arbeta för en attitydförändring bland barn och ungdomar, så att dessa tar avstånd från alla former av våld.

Normkritiskt arbete och våldsprevention är högt prioriterat inom central förvaltning. För att stötta skolorna i detta arbete har förvaltningen anställt en centralt placerad samordnare. Det är även ett prioriterat område på stadens skolor och utbildningsförvaltningen har flera pågående och planerade kompetenshöjningsinsatser inom de områden som skrivelsen berör, såväl breda som riktade till olika yrkesgrupper.

I handlingsplanen ”*Våga fråga, lyssna och agera!*” framgår det att varje rektor och skola ansvarar för att implementera strukturerade universella våldspreventiva program med fokus på män, pojkar och maskulinitetsfrågor. Uppdraget gäller mellan 2021–2025. Varje rektor har mandat att besluta om att organisera sin skola utifrån det verksamheten är i behov av. Behovet kan se olika ut på olika skolor och i olika områden och därför behöver formerna för att arbeta med värdegrundsfrågor och våldsprevention variera.

Sedan 2016 har Stockholms stad arbetat med etablerade våldsförebyggande universella insatser och program. Staden har valt att arbeta med programmet ”Mentorer i våldsprevention (MVP)” för gymnasiet, högstadiet och mellanstadiet samt för anpassad grund- och gymnasieskola. Under hösten kommer förvaltningen och skolor att delta i Länsstyrelsens spridningskonferens av det våldspreventiva materialet ”Tåget”. MVP är en lektionsserie för skolan, med målet att stoppa och förebygga mäns och killars våld. Elever och lärare lär sig att ta ansvar för varandra och säga ifrån om de ser eller hör våld och kränkningar.

Av stadens grundskolor har 46 valt att arbeta med MVP där lärare och elever tillsammans arbetar förebyggande mot trakasserier, kränkningar och våld. Programmet skapar en systematik i skolans arbete och involverar hela skolan.

Programmet bygger på tematiska lektioner där kärnan är att arbeta med olika scenarion för att tillsammans med eleverna reflektera kring hur vi på olika sätt kan ågera mot våld i vardagen. Dessa program är en väg för Stockholms grundskolor att aktivt arbeta förebyggande mot bland annat stereotypa könsroller, arbeta med jämställdhet och arbeta för att skapa en attitydförändring kring våld.

För att ytterligare förstärka detta arbete kan stadens grundskolor ansöka om särskilda medel från central förvaltning för att utveckla det normkritiska värdegrundsarbetet. Normkritik är ett förhållningssätt som har till syfte att synliggöra och granska vilka privilegier och normer som råder i en grupp eller i ett samhälle, exempelvis kring sexualitet och samlevnad. Att arbeta normkritiskt innebär att analysera och ifrågasätta normer om bland annat kön och vad som anses utgöra en ”man” och ”manlighet” respektive ”kvinna” och ”kvinnlighet”.

Utbildningsförvaltningens stödmaterial- ”Att motverka att barn och unga dras in i kriminalitet” vänder sig till lärare och annan pedagogisk personal i skolan. Stöd materialet innehåller bland annat filmer om maktlekar, mobbing, konflikter och konflikthantering, empati, brott i grupp, gängkriminalitet, vardagsvåldet i skolan, skojbråk, livet som macho, hot och hat med mera. Utöver dessa insatser erbjuder utbildningsförvaltningen olika kompetenshöjande utbildningar för att öka kunskaperna om hbtqi+, för skolpersonal samt stöd för att genomföra hbtq-diplomering.

I det nya kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer ingår också att samtala och undervisa om hedersrelaterat våld och förtryck. De kommunala grund- och gymnasieskolorna arbetar för att eleverna återkommande i utbildningen får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Dessutom ska skolan bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen granskas maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck. Eleverna ges även möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi. Alla grund- och gymnasieskolor arbetar aktivt med källkritik i alla medier.

Förvaltningen har i samarbete med Origo, Stockholms läns resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck, tagit fram en anpassad föreläsning för skolpersonal. Föreläsningen ges två gånger per år. Den första genomfördes i augusti 2022.

Enligt utbildningsförvaltningen är det av största vikt att all personal som arbetar med elever har relevant kunskap om våldsprevention för att kunna bemöta svåra komplexa frågor i undervisningen men också i olika situationer utanför undervisningen. Därför kommer värdegrundsarbete inriktat mot våldsprevention vara fortsatt ett prioriterat område under kommande år.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är ett svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Med hänsyn till remisstiden krävs omedelbar justering.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Peter Bragner
Grundskoledirektör
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Motion ”Om ett utvecklat värderingsarbete i skolan” av Jan Jönsson (L)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2024-09-17